

БІБЛОС

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОГРАФІЇ

"BIBLOS"

UKRAINIAN BIBLIOGRAPHY SUBSCRIPTION-ONE YEAR \$2.00
'BIBLOS' 238 E. 6th St. NYC3. Editor; N. Sydor-Czartorysky, Ph

diasporiana.org.ua

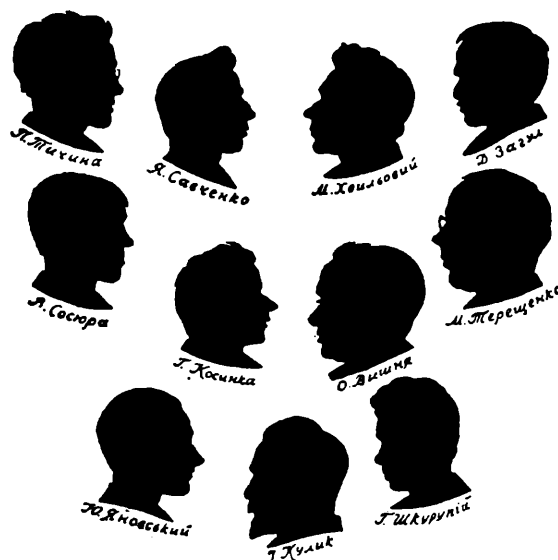
Ч. 3. (118)

ЛИПЕНЬ — ВЕРЕСЕНЬ 1967

РІК XIII.

Співці

ЩО СПІВАЛИ В ЧАС ВІПРОДАЖЕННЯ УКРАЇНИ РАДІСНІ ПІСНІ, НЕ ВСІ
ВИДЕРЖАЛИ НА ПОСТІ. ОДИН МОСКВА ЗЛАМАЛА ХРЕБТІ, ІНШІ "ЗМІНИЛИ
ВІКИ, А БАГАТО З НИХ "КАРАЛИСЬ, МУЧИЛИСЬ" І ГИНУЛИ І НЕ КАЛИСЬ!"

„Соняшні Клярнети”
Не Зевс, не Пан, не Голуб
— [Дух, —
Лиш Соняшні Клярнети.
У танці я, ритмічний рух,
В безсмертті—всі планети.

Я був — не я. Лиш мрія, сон.
Навколо — дзвонні згуки,
І п'яні чорної хитон,
І благовісні руки.

Прокинувся я — і я вже Ти:
Над мною, під мною
Горять світи, біжать світи
Музичною рікою.

І стежив я, і я веснів:
Акордилися планети.
Навік я взнав, що Ти не
[гнів, —
Лиш Соняшні Клярнети.

Лечу на соняшнім промінню,
а в серці запал молодий.
І недотепному квітлінню
Не дам я вирватись з грудей.
(Д. Загала: „З глибини руїни”...)

Всі вон. здебільша за-
глиблювались у проблеми
світового існування, як от
приміром Загала пишучи:

Наші едеми
Тільки фантоми.
Хто скаже де ми?
Хто скаже хто ми?

А вони були тоді в Києві,
де шуміла революція, де
рвалися шрапнелі і гранати.

Огляд книжок і рецензії

Михайло Грушевський: ІЛЮСТРОВАНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. Нью Йорк, 1967. Видавництво Чарторийських. 4-е видання. За нагоди 50-річчя Української Національної Революції та 50-річчя від дня створення Української Центральної Ради в Києві 1917 — 1967 рр. Сторінок — 576 та 429 ілюстрацій. Формат 10х7 інчів. Обкладинка роботи графіка В. Кричевського.

Нове оформлення та перевидання Ілюстрованої Історії України, проф. Михайла Грушевського, що появилось друком у Видавництві Чарторийських у Нью Йорку, — це таки радісна подія, бо ця книга таки й остається найкращою популярною Історією України. Її покищо не може заступити ні одне інше видання, яке досі появилось.

Половно своїм змістом Історія України проф. Михайла Грушевського є найкращим посібником того роду для пізнання і вивчення історії українського народу, можливо найскоріше, бо книжка є написана надзвичайно пристурно, а донадто її текст є перетиканий численними ілюстраціями, картами (мапами), рисунками та відбитками різних рідкісних документів, що й зміст сприймається дуже легко й запам'ятується читачем, а це вже такі властивості, що справді ставлять цю історію нашого народу на перше місце.

Правда й те, що вже само ім'я Автора викликає потребу мати в себе цю працю, щоб пригадати собі минуле України, а також і колючо дати ту книгу до рук нашої молоді, щоб вона і з неї зачерпнула й пізнала зміст книги, бо ніде правди діти, забувають історію свого народу старші, а молоді таки тієї історії України й не вивчили, а бо висвіті її не пізнали.

Звідси й випливає та величезна потреба дати до рук нашої молоді ту знамениту Історію України проф. Михайла Грушевського, нехай зацікавиться з нею; хай її вивчить, хай перекарткує і погляде та простудіює ті документи й мапи тощо, а напевно багато останеться корисного з прочитаного, й час на студії не буде витрачений надаремне.

Книга видана так старанно, з такою чудовою твердою оправкою, заціблена прекрасним рисунком графіка В. Кричевського, що її аж приємно да рук взяти та прочитати.

Мало котра книжка так легко дається читати, як ця Історія проф. Михайла Грушевського.

Письмо-друк є дещо побільшене, як це було в оригінальному виданні і це є додатним явищем, бо її краще читати для молоді і старших.

Тож належить велике признання Видавництву — Родині Чарторийських, що піднялися того шляхетного заміру і без огляду на великі кошти видання, довершили той замір у висліді якого українське громадянство має Ілюстровану Історію України проф. Михайла Грушевського для своєї розпорядимості.

Лише треба побажати, щоб наша громада це відповідно оцінила та масово закупила цю історію, щоб ця знаменита книга знайшлася в посіданні кожної української родини.

Осип Гуміленко

ІЛЮСТРОВАНУ ІСТОРІЮ УКРАЇНИ М. ГРУШЕВСЬКОГО МОЖНА ЗАКУПИТИ в ГОЗЕР-АІ у НЬЮ ЙОРКУ ЗА ЦІНУ 15 дол й 50 с.

НОВИ Видання

18. - КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ "ВІДРОДЖЕННЯ" на 1967 рік. "Відродження Буенос Айрес", Аргентина, 1967. Сторін 160.
19. - КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ Українського Голосу на 1967 рік. 1917-1967 50-ліття Української Національної Революції, 1867-1967 століття Канадійської Конфедерації. "Тризуб", Вінніпег, 1967, сторін 224.
20. - КАЛЕНДАР "Українських Вістей" на 1967 рік. "Українські Вісті" Едмонтон, 1967, сторін 152.
21. - ІЛІСТРОВАННИЙ КАЛЕНДАР "ПРОСВІТИ" на 1967 рік. "Просвіта", Буенос Айрес, 1967, сторін 160.
22. - К А Т А Л О Г Книгарні й Видавництва "Говоря" ч.18. Нью Йорк, 1967. Сторін 48. (Це є описовий каталог видавництва)
23. Донцов, Д.: ХРЕСТОМІЯ МЕЧЕМ. Твори. Накладом: Ліги Визволення України - Торонто, Онтаріо, Канада, Організації Оборони Чотирьох Свобід України, Нью Йорк, США. Українська Видавнича Спілка - Лондон, Англія, "Гомону України" - Торонто, Онтаріо Канада. 1967. Друге справлене видання творів. Політична Бібліотека Ліги Визволення України Ч.24. 31 друкарні "Гомону України", Торонто, Онтаріо, Канада. Сторін 319+1 непаг. Обгортка роботи п-ні Н.Геркен-Русової. Ціна прим.4. (в тверд.оправі-5 л).

ДОВІДНИК

З датою 2-го квітня 1967 року появилася перше число нової газети під наг. "У К Р А І Н С Ь К И С В І Т", незалежний часопис. Появляється двічі в місяць. Ч.1.Рік 1. Ціна прим.20 с.

Видає Видавництво "ОСНОВА", 19 Coral Crescent, St.Boniface, 6. Manitoba, Canada.

Річна передплата \$5.- Видавець-головний редактор Петро Піріччи. (Часопис появляється офсетовим способом, є ілюстрований, має 12 сторін друку, гарно оформлений).Части Вам Боже!

'УКРАЇНСЬКИЙ БІБЛІОТЕКАР В АМЕРИЦІ', сторінка ТУБА, в 'Свободі' від 4 лютого, 1967 р. Товариство Українських Бібліотекарів (ТУБА) в Америці оформилось в окрему професійну організацію та приготавляється до активної праці. Головою Т-ва є д-р Роман Верес (Чикаго) й за редакцією д-ра Олександра Соколичина (Нью Йорк), випустило перше число 'Український Бібліотекар в Америці'. Сторінка Товариства Українських Бібліотекарів в Америці (ТУБА) яка є справді цікава тим, що подано там дані про заснування Товариства ТУБА, хроніку товариства та про Професію Бібліотекарів в Америці колись і тепер. Статті цікаві й інформують читача про справу, які не кожному є достаточо відомі. Товариству ТУБА бажаємо добрих успіхів у праці! Части Вам Боже!

З НАГОДИ 50-РОКІВ ВІД НАРОДЖЕННЯ, що сповнилось 1. липня 1967 БОЖОГО РОКУ - ОДЕРЖАВ Я БАЖТО ЩИРИХ ПРИВІТАНЬ ВІД ДРУЗІВ ТА ЗНАЙОМИХ - І НА ЦІМ МІСЦІ СКЛАДАЮ ІМ ЩИРУ ПОДЯКУ ЗА ПАМ'ЯТЬ ТА ЗА ВСІ ДОБРІ ПОВАЖАННЯ - БАЖАЮЧИ ВОДНОЧАСНО КОЖНОМУ ТАКОЖ СТО-ЛІТ!!

Д-р Микола Сидор Чарторийський

І 9 6 6 : **Видання**

- І63. Звичайна, Олена та Млаковий, Михайло: **ВОРОГ НАРОДУ** повість у двох томах. Том перший. **ПРОТИ ТЕЧІЇ**. Українська Видавнича Спілка, Лондон, 1966. Сторін 468. Обкладинка: М. Дмитренко. Тираж обох томів 2.500 прим.
- І64. Звичайна, Олена та Млаковий, Михайло: **ВОРОГ НАРОДУ** повість в двох томах. Том другий. **ПЛАНЕТА РАБІВ**. Українська Видавнича Спілка, Лондон, 1966. Сторін 471+1 непис. Детто.
- І65. — **СМІХОЛІНА**. Краплі для доброго гумору з лабораторії Бориса Крюкова. Фабрика гумору Юліана Сепедяка. Буенос-Айрес, 1966. Сторін 191+1 непаг.
- І66. Понеділок, Микола: **ВІТАМІНИ**. Гумористичні образки по торі і по цей бік океану. (Друге доповнене і змінене видання). В-во Юліана Сепедяка, Буенос-Айрес, 1966. Сторін 333+3 непаг.
- І67. Коваленко, Людмила: **П Р О Р І С Т Ь**. Частина друга трилогії **НАЧА НЕ СВОЯ ЗЕМЛЯ**. Видавнича Спілка 'Тризуб', Вінніпег, 1966. Сторін 255+1 неп.
- І68. — **МИКОЛА ПЛЕМКЕВИЧ**. Філософ, науковець, критик, літературознавець, блискучий промовець, член Наукового Товариства ім. Т. Шевченка в Української Вільної Академії наук. Накладом і друком Видавничої Спілки 'Тризуб'. **СИМБЕТИ І СНОГАДИ ПРО НЬОГО**. Вінніпег, Канада, 1966. сторін 46+2 непаг.
- І69. — **ЛІТОПИС ВОЛИНИ**. Рік. VIII. ч. 8. Вінніпег, 1966. Сторін 96. Редагує Колегія. Головний Редактор М. Боровський. (Ілюстроване).

І965 :

- І08. Левичька, Любов та Бордевич, Іван: **ЛЕВ ТУРКЕВИЧ** життя і творчість. Накладом Любов Левичької, Торонто, Канада, 1965 р. Сторін 353+7 непагінованих. Ціна прим. \$8.—

І 9 6 4 :

- І04. — **А Л Ь М А Н А Х** ОБВУ 1949 — 1964, Лондон, видавель: Об'єднання б. Вояків Українців у Великій Британії. Ювілейне видання, тираж 2000 прим. Сторін 152, ілюстроване видання.

П Е Р І О Д И Ч Н І В И Д А Н Н Я

1. — **ІНФОРМАТИВНИЙ ЛИСТОК** Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів, рік XVII. ч. 67. (4. 1966). Чикаго-Саскатун. Жовтень-Грудень 1966. Сторін 32 + обкладинка, як продовження сторінок.
2. — **ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК**: Журнал Українського Лікарського Товариства Північної Америки. Рік XIII. ч. 3-4 (42-43). Жовтень, 1966, ст. 80.
— **ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК**, детто, рік XIV. ч. I (44). Січень, 1967. Сторін 64. (Нью Йорк), 1967. Головний Редактор д-р Роман Осінчук, адреса 2. Е. 79 вул. Н. Порк.
— **ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК**. Детто. Рік XIV. ч. 2. (45) Квітень, 1967 (Нью Й) сторін 72.
3. — **ВІРА І КУЛЬТУРА**. Місячник Української Богословської Думки і Культури. Орган Українського Наукового Богословського Товариства. Вінніпег, 1967. Травень-Червень, чч. 5-6. (159, стор. 32).
4. — **А Л М А М А Т Е Р**. Журнал Пчотомців Укр. Папської Колегії св. Йосафата в Римі. Квітень, 1967. ч. I. (37) Рік XIV. Стор. 70+2 неп.

СТОЛІКА

Б І Б Л І О Г Р А Ф І Ч Н И Х Д О В І Д О К

Замітка: на цій сторінці ми подаватимемо бібліографічні довідки кожного Автора, що перешле нам всі, чи й частину своїх творів для їх точного опису в нас.

Ф е д о р о в и ч, Микола, протоєрей, священник УПЦеркви в США. Народжений 1910 р. в Старому Самборі, Західня Україна, є автором таких публікованих праць,

а) на українській мові:

1. КРИНИЦЯ БЛАГОДАТІ, наука про життя з Христом. В-во Науково Богословського Інституту, Нью Йорк-Бавнд Брук, Н.Дж., 1958 р. сторін 52. Обкладинка роботи Ікова Гніздовського.
2. СВЯТІ ОТЦІ СХОДУ. Життя і творчість Отців і Вчителів Св. Вселенської Церкви. В-во НБІ, Нью Йорк-Бавнд Брук, Н.Дж., 1958 р. сторін 116. Обкладинка Святомира Гординського.
3. НА СТЕЖКАХ ЖИТТЯ. Релігійні проблеми. НБІ, Нью Йорк-Ніу-Бавнд Брук, Н.Дж., 1960, сторін 68. Обкладинка Свят. Гординського.
4. ДУХОВНІ СКАРБИ. Збірка святочних нарисів. НБІ, Нью Йорк-Бавнд Брук, Н.Дж., 1964, сторін 78. Обкладинка Романа Пачовського.
5. ІДЕИ, БРАТЕ МІЙ... Думки й враження зперед 10-ти років. В-во Бескид, Пітсбург, Па, 1957 р. сторін 80. (Псевдонім М. Верхови-нець. Обкладинка М. Макар.
6. НА РУІНАХ І ПУСТЕЛЯХ ДАЛЕКИХ. руйнація україн. святинь в Народовій Польщі. В-во 'Укр. Нар. Слова' Пітсбург, Па, 1960 р. стор. 116. 26 світлин в тексті. Обкладинка Романа Пачовського.
7. У ЧЕСТЬ СВЯТОГО МИКОЛАЯ. Три сценічні картини для дітей. В-во Укр. Народ. Слова, Пітсбург, Па, 1960, сторін 28 (Псевдонім М. Аматор.

б) на англійській мові :

8. THE GREAT PRINCE ST. VLADIMIR. His Life and work. Published by Ukrainian Orthodox Church of USA, S. Bound Brook, NJ, 1957, pp. 32.
9. MY CHURCH AND MY FAITH. Published by Ukrainian Orthodox Church of USA, S. Bound Brook, NJ, 1957, pp. 22.
10. THE EPIPHANY. Its meaning and customs. Published by Ukrainian Orthodox League of the USA, S. Bound Brook, NJ, 1958, pp. 10.
11. SACRAMENT OF HOLY BAPTISM. Reprint from the U.O.L. Convention B-k 1960, pp. 10.
12. ST. JOHN CHRYSOSTOM - ON THE PRESTHOOD. Published by U.O.L. S. Bound Brook, NJ, 1960, pp. 8.
13. HOW ANCIENT IS MY CHURCH? Published by U.O.L., S. Bound Brook, NJ, - 1961, pp. 8.

ЗАПРОШУЄМО кожного Автора, прислати свої праці (друковані) до 'Біблосу', а ми їх опишемо раз із даними про самого Автора. Це має велике значення, бо не так буває, що ми самі забуваємо, що й де ми написали, а тут воно пригадається і збережеться для на-бутніх поколінь! Постішайте та надсилайте свої праці до опису!

Редакція

THE YEAR'S WORK IN MODERN LANGUAGE STUDIES
Ukrainian and White Russian Studies

ABBREVIATIONS

ANON., Annali dell'Istituto Universitario Orientale, Naples.
ann., annotated (by).
art., article.
aug., augmented.
bibl., bibliography, etc.
biog., biography, biographical.
BNF, Beitrage zur Namenforschung, Heidelberg.
BSLP, Bulletin de la Société Linguistique de Paris.
c., century.
chap., chapter.
coll., collection.
comm., commentary.
comp., compiler, compiled (by).
contemp., contemporary.
corr., correspondence.
crit., critical.
ČRu, Československá rusistika.
CSAV, Československá Akademie Věd.
Dni, Дніпро.
docs, documents.
ed., edited by, edition, editor.
esp., especially.
EzL, Език и литература.
fac., facsimile.
fasc., fascicule.
IJSLP, International Journal of Slavic Linguistics and Poetics,
incl., including, includes. The Hague.
introd., introduction, introduced by.
IOLYa, Известия АН СССР. Серия литературы и языка.
ISS, Indiana Slavic Studies.
JČ, Jazykovedný časopis.
JPol, Język Polski, Cracow.
lit., literature, etc.
LitM., Литературна мисль.
LTN, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
misc., miscellany, etc.
MLY, Милош"янські літературні взаємини, АН УРСР.
MS., manuscript.
n.d., no date.
NDFN, Научные доклады высшей школы. Филологические науки.
NTE, Народна творчість та етнографія.
NZCh, Наукові запіски Черкаського педагогічного інституту.
NZCHU, Наук. зап. Чернівецького університету.
NZD, Наук. зап. Дрогобицького пед. інст.
NZK, Наук. зап. Київського пед. інст.
O, Orbis, Louvain.
PJ, Poradnik językowy, Warsaw.
MLA, Publications of the Modern Language Association of America.
Po, Полымя.
POU, Праці Одеського університету.
Pra, Препор.
pref., preface.
Prilozi, Prilozi za književnost, jezik i folklor, Beograd.
Proc., Proceedings.
publ., publication, published (by).
PUM, Питання українського мовознавства, Львівський університет.
RačL, Радянське літературознавство.
ref., reference.
rev., review, reviewed (by).
revd., revised.
RKJL, Rozprawy Komisji Językowej ŁTN.
RoczSl, Rocznik slawistyczny, Wrocław.
RSI, Revue des Études slaves, Paris.
RSlov, Romanoslavica, Bucharest.
RusL, Русская литература, Л, ПД.

- SDH, Slavistische Drukken en Herdrukken, The Hague.
 SEJ, The Slavic and East European Journal, Berkeley, California.
 SES, Slavic and East European Studies, Montreal.
 Slav, Slavia, Prague.
 SLO, Slavia Orientalis, Warsaw.
 SPr, Slavica Pragensia, Acta Univ. Carolinae, Philologicae, Prague.
 SRev, Slavica and East European Review.
 SRev, Slavic Review.
 SSH, Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae, Budapest.
 Su, Славистъ.
 supp., supplement.
 TLS, Times Literary Supplement.
 transl., translated by, translation.
 UM, Українська мова і література в школі
 (before March, 1963: Українська мова в школі).
 Univ., University, etc.
 unpubl., unpublished.
 U.P., University Press.
 UQ, Ukrainian Quarterly.
 UTO, University of Toronto Quarterly.
 VAN, Вестник АН СССР.
 VI, Вопросы истории.
 Vit, Вітчизна.
 VL, Вопросы литературы.
 VMUL, Вестник МГУ Серия 8, филология, журналистика.
 VLU, Вестник ЛГУ.
 vol., volume.
 VSh, Вавольний шлях.
 VVSh, Вестник высшей школы.
 VYo, Вопросы языкознания.
 WP, Wiedza Powszechna, Warsaw.
 W31, Die Welt der Slaven.
 YML, Year's Work in Modern Language Studies.
 Zh, Жовтень.
 ZNUL, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
 ZSI, Zeitschrift für Slavistik.
 ZSP, Zeitschrift für slavische Philologie.

CYRILLIC ABBREVIATIONS

- "Б", "Беларусь".
 "Вш", "Высшая школа".
 ГИХЛит, "Художественная литература".
 "Д", "Дніпро".
 ИС, Институт славяноведения.
 ИЯ, Институт языкознания.
 Л, Ленинград.
 ЛГУ, Ленинградский государственный университет.
 М, Москва.
 МГУ, Московский гос. унив.
 НТШ, Наукове товариство ім. Шевченка.
 ИЯ, Институт русской лит. (Пушкинский дом).
 "Рп", "Радянський письменник".
 "Рш", "Радянська школа".
 "Сп", "Советский писатель".
 УВАН, Українська вільна академія наук, Winnipeg.

ФАКТИ ПРО МОСКОВЦЕННЯ УКРАЇНИ

В 1963 році опубліковано в Москві окремих том "Підсумків всесоюзного перепису населення 1959 р." У цьому томі подано національний склад населення окремих областей УРСР та мов, якими говорять це населення в областях. З фактів, поданих комуністичним урядом, видно докладно московщення мови і населення України. Ці факти такі:

Столиця Київ

Місто Київ у січні 1959 року мало 1.104.334 особи населення, в тому Українців 664 тис., Москалів — 254 тис., Жидів 154 тис., Білорусів 13 тис., Поляків — 8 тис.

Більшість населення Києва тобто 636 тис., говорить московською мовою. Аж 186 тис. Українців подали московську мову як свою рідну. Зате з 254 тис. київських Москалів лише півтори тисячі говорять по українськи, а з 153 тис. Жидів лише 870 осіб.

Українською мовою в Києві говорить 477 тис. Українців і 5 тис. не-Українців.

"Винницька область"

Населення — 2.142 тис., в тому 93 тис. Москалів, 50 тис. Жидів, 20 тис. Поляків. Московською мовою говорить 137 тис. —

Волинська область

Населення — 890 тис., в тому 37 тис. Москалів. Московською мовою — 45 тис. —

Дніпропетровська область

Населення — 2.705 тис., в тому 466 тис. Москалів і 73 тис. Жидів. Московською мовою говорить 703 тис. —

Донецька область

Населення — 4.262 тис., в тому 1.601 тис. Москалів, 93 тис. Греків, 63 тис. Білорусів і 42 тис. Жидів. Московською мовою говорить — 2.291 тис. —

Житомирська область

Населення — 1.604 тис., в тому 103 тис. Поляків, 87 тис. Москалів, 42 тис. Жидів. Московською мовою говорить — 136 тис. —

Закарпатська область

Населення — 920 тис., в тому 146 тис. Малярів, 30 тис. Москалів, 15 тис. Румунів, 10 тис. Словаків, 12 тис. Жидів і 5 тис. Циганів. Московською мовою говорить 50 тис. —

Запорізька область

Населення — 1.464 тис., в тому 379 тис. Москалів, 36 тис. Болгарів і 21 тис. Жидів. Московською мовою говорить — 522 тис. —

Івано-Франківська область

Населення — 1.094 тис., в тому 40 тис. Москалів і 10 тис. Поляків. Московською мовою говорить — 46 тис. —

Київська область

Населення — 1.719 тис., в тому 82 тис. Москалів, 14 тис. Жидів. Московська мова — 106 тис. —

Кримська область

Населення — 1.202 тис., в тому 267 тис. Українців, 858 тис. Москалів, 26 тис. Жидів, 22 тис. Білорусів. Московська мова — 1.038 тис. —

В кримському місті Севастополі, яке має 148 тис. населення, є 25 тис. Українців, з яких лише 10 тис. говорять по-українському. —

Луганська область

Населення — 2.452 тис., в тому 950 тис. Москалів, 25 тис. Білорусів. Московська мова — 1.163 тис. —

Львівська область

Населення — 2.108 тис., в тому 181 тис. Москалів, 59 тис. Поляків, 30 тис. Жидів і 9 тис. Білорусів. Московська мова — 245 тис. —

Миколаївська область

Населення — 1.014 тис., в тому 139 тис. Москалів, 20 тис. Жидів. Московська мова — 245 тис. —

Одеська область

Населення — 2.027 тис., в тому 440 тис. Москалів, 153 тис. Болгарів, 125 тис. Румунів, 121 тис. Жидів. Московська мова — 725 тис. —

Полтавська область

Населення — 1.632 тис., в тому 83 тис. Москалів, 12 тис. Жидів. Московська мова — 112 тис. —

Рівненська область

Населення — 926 тис., в тому 39 тис. Москалів, 10 тис. Білорусів. Московська мова — 48 тис. —

Сумська область

Населення — 1.513 тис., в тому 167 тис. Москалів. Московська мова — 261 тис. —

Тернопільська область

Населення — 1.086 тис., в тому 27 тис. Москалів, 24 тис. Поляків. Московська мова — 31 тис. —

Хмельницька область

Населення — 2.300 тис., в тому 665 тис. Москалів, 30 тис. Жидів. Московська мова — 94 тис. —

Херсонська область

Населення — 824 тис., в то-

му 128 тис. Москалів, 70 тис. Жидів. Московська мова — 182 тис. —

Хмельницька область

Населення — 1.611 тис., в тому 62 тис. Москалів, 70 тис. Поляків і 19 тис. Жидів. Московська мова — 87 тис. —

Черкаська область

Населення — 1.503 тис., в тому 67 тис. Москалів, 13 тис. Жидів. Московська мова — 90 тис. —

Черновецька область

Населення — 774 тис., в тому 151 тис. Румунів, 51 тис. Москалів, 42 тис. Жидів, 6 тис. Поляків. Московська мова — 82 тис. —

Чернігівська область

Населення — 1.554 тис., в тому 61 тис. Москалів, 12 тис. Жидів. Московська мова — 172 тис. —

Ці цифри комуністичної статистики свідчать не тільки про московщення України советського уряду, але й також показують колоніальну політику того уряду. В українських областях Західної України і Закарпатської України, у яких давніше Москалів майже не було (були тільки невеличкі групи москвофілів), то тепер за советського комуністичного уряду є вже Москалів десятки, а навіть сотні тисяч.

Коли ще взяти до уваги, що урядовою мовою в СССР, а тим самим і в УРСР, є мова московська, а також навчають дітей московської мови в усіх школах в Україні, то образ московщення України стає ще більш яскравий і видний.

Переводять також московщення України і комуністи українського роду, які займають з ласки Москви видні і провідні місця в УРСР, в адміністрації, вихованні молоді, в науці, шкільництві і т. д. Доказом того може послужити факт, що його зареєструвала комуністична преса в Україні "Радянська Україна" 31 серпня 1963 р. У цій газеті колишній міністер освіти УРСР, а тепер заступник голови Академії Наук УРСР І. К. Білгородіч помістив статтю "До висот мовної культури" у якій так оправдує московщення України:

"Роля російської мови більша і важливіша від рідної мови, боротівської мови, і т. д. Це спільна для всіх соціалістичних націй, мов. Міжнародного спілкування. Хто відкидає російську мову, той ворог народу. . . Українське мовознавство має розвиватися по шляху наближення української мови до російської."

РЕЗОЛЮЦІЯ

прийнята одногослосно Річними Загальними Зборами англо-Українського Товариства, що відбулися в Нотінггамі, Англія, в суботу 21-го січня 1967 року.

Українська Нація

Сорок дев'ять років тому, 22-го січня 1918 р., проголосила всьому світові свою волю існувати як самостійна суверенна держава. Пік пізніше, 22-го січня 1919 р., Західня Україна була святочно втілена у незалежну ~~знову~~ Українську Державу. Цими актами здійснилися віковічні мрії і стремління українського народу після століть чужинецького панування і утиску.

Члени Англо-Українського Товариства, що зібралися в Нотінггамі у переддень 49-ої річниці Проголошення Самостійности України, стверджують наступне:

1/ що незалежна Українська Держава була брутально зруйнована й загарбана більшовицькими московськими наїзницькими військами у висліді агресивної війни проти України в роках 1917-1921;

2/ що від того часу національні й індивідуальні права українського народу були знищені окупаційною владою проти всяких засад цивільного й міжнародного права; що так звана УССР не втішається ніякими правами суверенної держави, а служить тільки для маскування колоніального поневолення 45-мільйонної української нації; що український народ не втішається найелементарнішими свободами слова, сумління, друку і прилюдних зборів, він не може організуватися у релігійні, суспільні, політичні, профспілкові, професійні чи господарські організації, які були б незалежні від московсько-більшовицької партії; що проти українців ведеться дискримінація на користь москалів, і то у їх власній країні;

3/ що московсько-більшовицький уряд проводить політику підривання і нищення національної істоти України, русифікуючи українське культурне життя, освіту, мову і літературу; він переслідує провідних мислителів і патріотів України, тероризує і карає їх ув'язненням, а навіть розстрілами за те, що вони боронять національні права України, як свідчать про це недавні арешти і суди над около 70 українськими інтелектуалістами в 1966 р., які були засуджені на довгі роки ув'язнення та заслані до концентраційних таборів;

4/ що український народ не зрезигнував із своїх прагнень повної національної свободи і незалежності, але невгнута провадить завзяту боротьбу, не зважаючи на неспівмірність сил і в тяжких умовах ізоляції від підтримки вільного світу, як про це свідчить підпільна боротьба СВУ, ОУН, УПА і інших форм резистансу.

5/ що окупаційний режим московських комуністів застосовував і застосовує найбільш негідні методи, що їх видумано дотепер, для побороквання спротиву Української Нації: терор ЧеКи, ГПУ, НКВД, КГБ, масові розстріли, вивози мільйонів людей до концтаборів, пустель Сибіру й на "цілинні землі", штучний голод, цинічне знасилування і перекручування законів, жорстокий визиск робітників і селян та поневолення інтелігенції.

6/ що теперішнє керівництво більшовицької Москви, очолюване Брежнєвим, Косигіном і Подгорним продовжує без якоїнебудь значної зміни ту саму політику московського панування над Україною і іншими поневоленими народами, яку провадили Ленін, Сталін і Хрущов за останніх 50 років від часу приходу до влади комуністичних спадкоємців московських царів:

Річні Загальні Збори Англо-Українського Товариства ПОСТАНОВЛЯЮТЬ:

1/ Посилити свою працю над поглибленням дружби і взаєморозуміння між британським і українським народами;

2/ збільшити свої зусилля у пропагуванні справи повернення законних прав українському народові на існування як вільна й незалежна Держава і як рівноправний партнер в європейській і світовій спільноті народів;

3/ викликати найрішучіший протест проти затиску свободи слова, преси, сумління і зборів в Україні совєтсько-московським окупантом; особливо проти арештів і переслідування українських письменників і інтелектуалів, таких як Іван Світличний, Іван Дзюба і 70 інших, заарештованих і засуджених на ув'язнення в концтаборах після судів в Україні у 1966 році.

4/ звернутися з закликом до Уряду її Маєстату взяти або підтримати ініціативу в міжнародному масштабі для того, щоб дослідити московський колоніалізм в Україні і інших поневолених країнах, щоб ствердити факти, і вимагати від Москви, щоб вона визначилася із своїх зобов'язань як член Об'єднаних Націй, домагатися, щоб Москва розв'язала свою колоніальну

імперію, відтягувала свої окупаційні війська з України і інших країн, щоб уможливити тим країнам встановити наново свою незалежність і вибрати свої уряди демократичним способом під наглядом Об'єднаних Націй; домогтися від Москви спогнення її зобов'язань, що випливають з Деклярації Людських Прав, проголошеної Об'єднаними Націями; а коли ці домагання не будуть виконані, підтримати міжнародні почини з метою викликання Москви з Об'єднаних Націй;

5/ у зв'язку з відвідинами голови советського уряду у Великій Британії звернутися з закликом до Уряду її Маєстату не визнавати його законним представником поневолених націй, над якими його уряд володіє при допомозі насильства і збройної сили, як наприклад в Україні; не визнавати законними жодні комуністично-російські заповування від часу їх приходу до влади в 1917 році; не заключувати ніяких угод, які могли б ушкодити права України і інших поневолених країн на їхню суверенність і незалежність; домогтися від російського уряду повернення повної волі Україні й іншим поневоленим країнам і повних демократичних прав їхнім громадянам.

За Англо-Українське Товариство

Р. В. Ванстон
/голова/

Джон Грегем
/Ген. Секретар/

Liberty to Arrested Writers!

Alexey Kosygin, head of government of the U.S.S.R., is visiting Britain. He is making a painful effort to appear as representative of a more or less respectable regime. Among other things he is trying to win British recognition of the Russian conquests in Eastern Europe and Asia. This happens at the time when Russia is staging public attacks on Britain accusing her of "imperialism" and "colonialism" and fomenting every kind of trouble in the Commonwealth.

TSARIST POLICIES CONTINUED

Kosygin, as many people are aware, continues simply the age-old policies of the Russian tsars aimed at building a world empire under the supremacy of Moscow. The methods he uses are those of a totalitarian one-party dictatorship supported by a rigid pyramid of privileged officialdom, secret police, bemedalled army officers and feudal barons of economic emporiums over whom ordinary citizens do not exercise the slightest degree of real democratic control.

Russian "communists", or rather, speaking bluntly, Red fascists, continue imperialist tsarist policies even more ruthlessly and cunningly than their predecessors. Under the guise of "proletarian internationalism" and "friendship of socialist nations" they have built up a system of satrapies where absolute power is wielded by Russian overlords. In the so-called Soviet Union itself more than a half of its population of 230 millions are members of oppressed nationalities: Ukrainians, Byelorussians, Georgians, Armenians, Jews, Azerbaijanis, Lithuanians, Latvians, Estonians, Turkistanis, Caucasians, Don Cossacks, Tatars, Finns, Mongols and others. In their own countries they are discriminated against in favour of the Russians, and their so-called "Republics" are nothing but sham façades for the deception of outsiders.

IS THERE ANY CHANGE?

Though the worst excesses of the Stalin era belong to the past, the regime based on terror, falsehood and suppression of freedom of opinion and liberty of political, religious, cultural and economic life continues without any significant change.

Kosygin himself cannot entirely evade his share of the responsibility for the crimes of the Stalin regime. After all he was Deputy Premier of the government of the U.S.S.R. for 24 years, from 1940 till 1964, with only one short break in 1953 after Stalin's death. He did not protest or resign when Stalin ordered wholesale deportation of several small nations from their homelands to the wastes of Siberia. Neither did he do anything to prevent the bloodbath in Ukraine after the World War II when hundreds of thousands of Ukrainians were slaughtered by Russian security troops for resistance to Moscow's rule.

Св. Николай: Коли так, то я роздам ще даруночки іншим чемним діточкам. А вас, любі дітоньки, прошу: будьте чемні, ввічливі, молисься, вчіться, трудіться, любіться взаємно, а своїм добрим поступованням радість справляйте мені і своїм родичам, і ростіть на славу Божу, своєї рідні і Неньки України.

Діти (радісно): Будемо, Отче.

Сося: І хочемо з Тобою жити тут на землі і на віки в небі.

(Заслона спадає).

О С О Б И:

Св. Миколай,
Ангели (2)

Бабуся — Оприсл
Пані Доброцька
Учителька

Володко, Славко, Сося — діти Доброцької
Генко, Михась, Оля, Маринця — інші діти
Сцена відбувається в домі пані Доброцької. Осіб може бути, або менше!

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО "ГОВЕРЛЯ"
НЬЮ ЙОРК ЗДА

1967

3-ге видання, фотодрукон із
з'ясування 'Свободи', 1981 р.

Маринця: Цьоцю, я боюся!

Св. Николай: Не бійся, дитинко, ходи до мене!
(Сося запроваджує Маринцю).

Св. Николай: Це для тебе, дитинко, а не страхайся. Николай любить маленькі діти.

Ангелик П. Генко!
(Генко підходить і клякає).

Ангелик П. Три рази опустив молитву через забуття, раз говорив неправду, два рази не слухав мамці.

Св. Николай. Вважай, дитинко — цей раз тобі дарую, тільки поправся, бо буде зле. Отсей для тебе дарунок.

(Генко цілує в руку і відходить).

Ангелик П. Володко!
(Володко підходить і клякає).

Ангелик П. Ховав книжку під шафу, верещав кілька разів, нечемний трохи.

Св. Николай: Вважай, дитинко!... Як за рік прийду, буде поправа?

Володко: Я вже поправлюся, я буду чемний.
(Бере дарунок, цілує в руку і відходить).

Ангелик П. Михась!
(Михась підходить і клякає).

Ангелик П. Не слухав родичів, бив малу се стричку.

Св. Николай: Ов, то зле. За це, дитинко, нічого не дистанеш, а памятай собі, що коли ще щось подібного зробиш, а я на другий рік знову прийду, то буде з нами біда.

(Михась, плачучи, відходить).

СВЯТА ГОСТИНА

у двох відслонах
ВІДСЛОНА I.

Сцена представляє хату пані Доброцької. По середині стоїть стіл, накритий біленьким обрусом, по боках крісла. Стіни прибрані образами і диванами.

СЦЕНА 1.

Володко (сам сидить при столі над книжкою): Ану, чи я тепер потраплю це повторити, як замкну книжку (замикає книжку). Край, положений межі ріками Доном, Дністром, Сяном і Бугом, називається Україна... Називається Україна... Україна, а дальше, ага... ага... вже знаю. Край цей замешкують люди, замешкують люди, що належать до одного з племен славянських... славянських і... той, той... як я забуваю, добре то пан професор кажуть, що я забудько... і звуться Українцями. Тепер дальше. На цім просторі живе 40 мільонів Українців, що говорять мовою такою самою, як я. І я Українець, і я маю любити Неньку-Україну, бо це мій обов'язок. Але я ще більше додам. Як пан професор мене запитав, то я скажу, що моїм обов'язком є молитися до Матінки Божої за долю Неньки-України. О! хоч кажуть, що Володко забудьковатий, але він ще щось вміє. (Встає з крісла, скакає з радости і кричить) Вмію, вмію, вмію, ого, я вже навчився!

СЦЕНА 2.

Славко (вбігає): Володку, тихо, бо мамця сплять. Чогож ти так кричиш?

Володко (весело): Бо я вже вмію, вмію так гарно, ліпше від тебе.

Славко: Овва, коли я вмію ліпше.

Володко: А коли я! Ану спробуємося.

Сося: Володку, будь чемний, чогож ти кричиш? Кожи знаєш, то скажи мені, тільки не кричи.

Володко: Моїм обов'язком є любити і молитися за Україну.

Сося: Добре, Володко чемний!

Славко (майже з плачем): Сосю, а я ні?

Сося: І ти, також і ти, лише тихо — не розмазуйся; ти знаєш, як то некрасно. Зачекайте тут і не кричіть, а я вам принесу хліба з маслом на підвечірок. Ти, Володку, попрятай книжки і поскладай. Піднеси той папір з землі! (Відходить. Володко порядкує).

Славко (захмурений): Я не буду їсти хліба!

Володко: Овва, то я буду плакати. Правда, що я ліпше вмів від тебе?

Славко: Так, як я помилюся, а ти з Сосею змовився.

Володко: Коли ні! коли ні! я вмію. Бачиш, не треба вперед хвалитися! Але знай, Славку, що я на тебе не гніваюся. (Приходить до нього і цілує його. Входить пані Доброцька).

СЦЕНА 3.

п. Доброцька: Красно, дітоньки, красно! Ходіть, голубчики, най і я вас приголублю. (Сідає на канапі, Володко і Славко сідають побіч. Мати їх цілує). Голубчики мої, а лекцію вже вмієте?

Славко і Володко: Вміємо, мамцю, вміємо! Сося нас питала.

п. Доброцька: А деж Сося?

Володко: Сося пішла принести для нас хліба з з маслом на підвечірок.

Славко: Ти мудрий, ти потому скажеш, що я не вмію, ти не будеш вірити!

Володко: А видиш, бо не вмієш.

Славко: Ану! чекай, я закличу Сосю, вона ходить до пятої класи, то буде нас питати, хто ліпше вміє (вибігає).

Володко: О, то я не дамся застидати. (Сідає на крісло, отвирає книжку і гостро читає): Край, положений межі Дністром, Сяном, Дніпром і Бугом, називається Україна. Край цей замешкують люди, що належать до одного з племен славянських і звуться Українцями. На цім просторі живе 40 мільйонів Українців (входить Славко і Сосю, Володко перестав читати).

Славко: А диви! а диви! Він тепер вчиться!

Володко: Коли я вже вмію, я тільки собі повторив.

Сосю: Тихо, я вас погоджу, будьте тільки чемні. Скажи мені, Володку, як називається наш рідний край?

Володко: Україна.

Сосю: А може ні?

Володко (оглядаючись на Славку): Правда, Славку, що так?

Славко (показує пальчиком): А бачиш, напевно не знаєш!

Володко: Коли знаю. Україна!

Сосю: Добре, добре Володку! Не бійся, знаєш. А тепер, Славку, скажи мені, який ти маєш обов'язок супроти своєї вітчизни Неньки-України.

Славко (довгий час думає): Коли ти, Сосю, так мене питаєш, що я тебе не розумію.

Володко (кричить): А я знаю, Сосю, а я знаю!

Ангелик II. Оля!

(Оля підходить і кланяє).

Ангелик II. Чемна дівчинка, слухняна, ввічлива, помагає бідним.

Св. Николай: Люба дитинко, замалі для тебе ці дари; я благословлю тебе і люблю цілим серцем. Ти моя дитина. (Цілує Олю в голову, ангелик подає дарунок, Оля цілує св. Николая в руку і відходить).

Ангелик II. Славко!

(Славко не хоче йти, але Сосю бере його і силою припроваджує).

Св. Николай: Видко, дитинко, нечисте в тебе серденько, коли боїшся прийти до мене. Сумно це!

Ангелик II. Нечемний, кидає книжками, злоститься, говорить неправду.

Св. Николай: Це вже забагато. Для того хлопчика березову кашку.

(Ангелик подає і дає мамці).

Славко: Отче Николаю! Даруй мені цей раз, я вже буду чемний, вже ніколи, а ніколи не зроблю нічого такого, що моглоб Тебе загнати, або образити. (Цілує обі руки).

Св. Николай: Добре, дитинко, дарую тобі. Ангеліку, дай і йому даруночок.

(Ангелик дає).

Св. Николай: Вже всі дістали?

Ангелик II. Всі, Святий Владико!

Славко: Мамцю, а я не хотів їсти хліб з маслом, але я вже перепросився.

Володко: А то через мене, мамцю.

п. Доброцька: Так, так дітоньки, годіться, а маленький Ісусик буде і вас любити і вам помагати.

СЦЕНА 4.

Сосю (входить). На тарілці несе хліб з маслом, дає Володкові і Славкові. Оба їдять, сидячи коло стола): Мамця вже встала? (Підходить і цілує в руку).

п. Доброцька: Так, доню. Сідай собі коло мене.

Сосю (сідає, обнімає руками і цілує мамцю).

п. Доброцька: Сосю, а ти ще мені не оповідала, що там нині в школі чувати.

Сосю: Нічого нового, мамцю. Ми нині вчилися мережати шовком на тканині, з українського — то ми читали дуже гарну повістку з часів козацьких воєн, а з релігії — вчилися про учительський чин Ісуса Христа.

п. Доброцька: А тебе не питали нині з нічого?

Сосю: Ні. Тільки отець катехит, і то маленьке питання. Прошу мамці — я хотіла щось запитатися. (Володко і Славко штуркаються).

п. Доброцька: Зараз, дитинко. Володку, Славку, будьте чемні! Як же ви заховуетесь при їдженню? Чи хочете може клячатися нині?

Володко і Славко: Мамцю, ми вже будемо тихо.

п. Доброцька: Що ти, дитинко, хотіла?

Сосю: Мамцю! Чи ті маленькі діти, що ще не є обов'язані ходити на Службу Божу, а ходять, чи вони мають заслугу?

А ще для себе, Отче єдиний,
Як до нас прийдеш, будем просити:
Дай, щоб ми, діти, все вміли жити
В честь, славу Божу і України.

(При співанню останньої строфи отвиряються легенько середні двері, рівночасно сяє рожева ясність, входить наперед ангел з клунком, опислює приводить другий ангелик св. Николая за руку. Діти, побачивши це, кінчать тихо пісню і кланяються на землю).

Ангелик I. От тут, Святий Владико. Тут чемні діти пісню просять Тебе до себе.

Св. Николай (входить помало і рукою, роблячи знак св. хреста, благословить дітей). Мир вам, мої любенькі діти. Довго пожаданий вами гість приходить знову до вас, любенькі діти, і як що року, так і тепер приносить вам багато дарів. У клунку, що зі мною несе мій ангелик, знайдеться всього багато, та тільки для дітей добрих і чемних, для тих дітей, що люблять Ісуса, моляться щиро, вчать добре, все ввічливі, слухняні і добрі. Для дітей нечемних я маю також дарунок, але дуже немилий і сумний, а є ним березова кашка. І ласощі розділю між дітей чемних, але домагатися буду від них любови до Ісуса і Матінки Божої, послуху для родичів, учителів, сердець вічно невинних, все діточих. Дітям нечемним, на мій великий жаль, мушу дати березову кашку, але маю надію, що вони поправляться, а як за рік знову прийду, всі ви будете чемні, всі однакові, мої любі діти. А тепер, ангелику золотокрилий, прочитай мені імена дітей чемних, а ти, ангелику любенький, будеш давати по черзі дарунки.

Ангелик II. Сосю! Чемна дівчинка, вчиться гарно, любить родичів.

(Сосю підходить, кланяє перед св. Николаєм і приймає дарунок, цілує в руку).

Ангелик II. Маринця!

СЦЕНА 6.

п. Доброцька: А, пані учителька! Гості, гості! (Витаються).

Учителька: Я прийшла звістити дітям новину, бо це якраз приходить святий Николай. Десь ма-буть вже є в сусідстві.

п. Доброцька: І я з тим самим. Прислали до мене пісання, що святий Николай уже ось в домі, що припірає до нашого. Здається, зараз загляне і до нас.

Учителька: Дітоньки, чемно заховуйтеся! А як би вас що святий Николай питав, відповідайте різко і ясно, не страхайтесь. Святий Николай дуже добрий, а з собою принесе багато дарунків. Колиж дасть який подарунок, то треба красенько подякувати і поцілувати в руку.

Генко: А він прийде через двері?

Учителька: Так, так, через двері. І то прийде з ангеликами.

Михась: Прошу пані, а то красні ті ангелики?

Учителька: Дуже красні! Будете, діточки, бачити. А тепер заспівайте пісню до святого Отця Николая. Він як тільки зачує гарний спів, то зараз прийде.

(Діти стають побіч учительки і співають).

На наші ниви, під наші стріхи
Зійди, Владико, Отче єдиний;
Тебе ми просим, бо ти потіхи
І частя давець для України.

Зійди, Владико! А як у жниво
Доспілий колос сиплеться зерном,
Так ти сип дари, де лише звернешь
Твій крок, Владико, святий, щасливий.

Орися: Так, так, усіх нечемних! Але тільки на селі, бо там є коні, а в нас, у місті, то приходить святий Отець Николай, має з собою таку велику торбу, і в ту торбу бере геть усі нечемні діти, несе на велику скалу і відти кдає в глибоку яму.

Маринця: А вони не позабиваються?

Орися: Не то що позабиваються, але ще по-тому муки терплять, бо святий Николай дуже не любить нечемних дітей.

Сося: Чуєш, Славку, що тут бабуся Орися кажуть?

(Хвиля мовчання).

Володко (боязливо): Бабусю, а коли той Николай по дітей приходить?

Орися: Він якраз нині прийде, бо нині його день.

Славко: Бабусю, а він мені нічого не скаже, що я був трохи нечемний?

Орися: Га, діттинку, цього вже не знаю. Святий Николай має з собою ангелика з золотою книжкою і там записує кожне діло, кожне слівце дитини, а опісля обрахує і або дає нагороду, або карає.

Славко: Коби я був знав! Бабусю, а деж я перед ним сховаюся?

Орися: Дитинку! Перед святим Николаєм ніде не сховаєшся. Він у кождім місці, всюди знайде.

Володко: То святий Николай нині прийде?

Орися: Нині, діточки, нині. От що тільки не видати.

(За дверми чути кроки, діти перелякались і шепотом говорять): Вже йде.

(Входить учителька).

п. Доброцька: Мають, доню. Ісус Христос любить найбільше діти невинні і тішитись тим дуже, як бачить у своїм домі чемні, малі діти. Чи ти собі пригадуєш з біблійної історії, як то раз до Ісуса Христа матери приводили діточок, а ученики не хотіли їх допустити, бо Ісус Христос був струджений...

Сося: Знаю, знаю, мамцю. Правда, мамцю, що Ісус Христос тоді так сказав до них: „Чогож зборюєте тим маленьким прийти до мене? Амінь, амінь говорю вам, що хтож увійде до царства небесного, як не ці маленькі“, а опісля пестив і бавив діти.

п. Доброцька: А бачиш, дитинко, знаєш!

Володко і Славко: Мамцю, ми вже зіли, ми вже зіли. (Ідуть до бічних дверей).

п. Доброцька: Верніться но, діти! А не знаєте, що тепер має робитися? Чи за кожним разом треба вас учить? Здається, треба вам буде показати березову кашку.

(Володко і Славко хрестяться набожно, а опісля приходять до мамці і цілують її в руки).

п. Доброцька: А деж ви тепер хочете йти?

Володко і Славко: Ми хочемо йти батитися, мамцю.

п. Доброцька: А мамця хоче, щоби ви сиділи з мамцею.

Володко і Славко: Добре, мамцю! (Сідають на кріслах).

п. Доброцька: Сосю, а ти вже вмієш лекцію?

Сося: Вмію, мамцю, тільки не знаю, чому ще нема пані учительки!

п. Доброцька: Ще час, дитинко, а може нині і не прийдуть, бо завтра святого Николая, як знаєш.

Володко і Славко: Завтра святого Николая? А то будемо їсти цукорки й орішки!

глядати, як Генко прийде, а наш Володко клячить у кутику.

Володко: Ні, мамцю, я вже буду чемний.

п. Доброцька: Затям собі це добре, щоб я не потребувала тобі по десять разів говорити. А тепер заспівайте мені ту піснючку.

(Сося, Володко і Славко стають перед мамцею і співають):

Лугами піснь звучна несесь,
З дзвіниці грає дзвін:
До Тебе йдуть всі діти днесь
Віддати честь, поклін.

І хтож, як Ти, так любиш нас,
Голубиш к' собі все:
Дитячих мрій солодкий час
У серця дітям шле?

І хтож, як Ти, і в день і в ніч
Від зла нас береже.
І не спускає з своїх віч,
З собою все веде?

Ти лиш одна, тому Тобі,
О Мати всіх дітей,
Поклін і честь в кождій порі
З дитячих цих грудей.

п. Доброцька: Дуже красно, дітоньки, хороша піснючка. А! Дуже мені подобалась. Я не сподівалась, щоби Володко так гарно співав. Дуже красно. Зараз я принесу чоколяди і дам вам, а опісля будете бавитися (встає з канапки).

СЦЕНА 5.

(Входять: Генко, Михась, Оля і Маринця).

Всі разом: Слава Ісусу Христу. Цілуємо руці тітки. (Приходять і цілують руки).

Оля: Від мамці поклін.

п. Доброцька: Хто зна, а може то під подушечку святий Николай поставив різочку?...

Володко: Мені ні, бо я чемний.

Славко: І я чемний.

п. Доброцька: То вже дасться бачити завтра, як то буде.

Сося: Але від тітки нема нікого.

п. Доброцька: Десь певно не поначувалися лекції, або були нечемні.

Сося: А мені здається, що вони ще прийдуть; як мамця думають?

п. Доброцька: Може, не знаю! Ага, дітоньки, ходіть до мене (Володко і Славко приходять). Заспівайте мені ту пісню, що ви в неділю співали її в церкві. Це мабуть якась нова.

Володко: Мамцю, коли мене в горлі дре.

п. Доброцька: Ей, ти, пустю! (грозиць пальцем). Співай, співай! Як гарно будеш співати, дістанеш від мамці чоколядки.

Славко: Мамцю, а я ні?

п. Доброцька: І ти також! Оба дістанете, тільки гарно співайте. Сосо, а ти помагай їм.

Сося: Мамцю, мені здається, що вони цього добре не відспівають.

Володко: Ов! чому би ні?! Вона гадає, що тільки вона вміє співати, а ми, то ні.

п. Доброцька: Що тобі, Володку? Щобудь і вже сваривсяб.

Володко: Ні, мамцю, Сося то така мудра, що страх. Їй здається, що вона всі розуми поїла, а ми не вміємо нічого.

о. Доброцька: Володку, тихо! Що тобі нині, чи ти хочеш клячати в кутику? Ах, то гарно буде ви-

СЦЕНА 5.

Сося: Ах, то пані, а ми гадали, що це святий Отець Николай. Славко вже й налякався.

(Діти підходять і кланяються учительці).

Учителька: А чогож лякатися? Тільки нечемні діти лякаються. Хто чемний, цей просить, щоби святий Николай чим борше прийшов. Алеж то тут діточок! Ви певно очікуєте святого Николая? Він зараз прийде. Ходить уже по сусідніх домах і тут також загляне.

Орися: Но, будьте здоровенькі, дітоньки, а як святий Николай прийде, то запросіть мене.

Діти: Здорові будьте, бабусю, і за казочку дякуємо!

(Бабуся відходить).

Учителька: А щож то: бабуся казку вам говорила?

Славко: Так, так, пані; за такого пустого Данилка.

Учителька: Такого, як ти?

Генко: Ні, пані, Славко вже чемний — він вже поправився.

Оля: А наш Михась нині був нечемний.

Учителька: Ов! Михась?! А щож це сталося? Таж ти все був такий чемний.

Михась: То тільки раз притрапилося; я від тер вже поправлюся.

(Входить п. Доброцька).

п. Доброцька: А га! га! Що тут гостей ми маємо?! А ми так журилися, де то все позадівалося, що не видати нікого, а тут вже і є.

Генко: Прошу тітки, а ми будемо дуже чемно бавитися.

п. Доброцька: Красно, красно, діточки; а коли так, то я мушу принести чоколяди для вас усіх. Пороздягайтеся. Сосо! Помози роздягнутися Маринці. (Виходить).

(Діти роздягаються, гаморять весело, а Володко ходить довкола і порядкує).

Генко: Ти, Володку, наче собі який панок ходиш.

Володко: Але знаєш, Генку! чуєш, Михасю!

Михась: Що! що такого?

Славко: Ні! ні! не слухайте — він хоче похвалитися. Він хвалько.

Володко: Неправда! То ти такий сам. А не сховав ти книжку під шафу і сказав, що згубилася?

Славко: Неправда! Я поскаржусь мамці.

Сося: Тихо! Славку, Володку, будьте тихо, а то що такого!

Маринця: А як цьоця прийдуть, то я скажу, що Славко нечемний!

Славко: Маринцю, не каже, не кажи! я тобі дам чоколяди.

Маринця: Я не хочу!

Оля: Маринцю, ти сиди тихо, бо і ти часом нечемна.

Генко: Тихо, тепер слухайте мене. Нема часу сваритися. Тепер будемо бавитися. Скажіть мені, чого ви хочете бавитися?

там і виріс. То так вже понавкучував всім, що родичі думають: Нічого нам з ним робити; просьби і кари не допомагають; відвести його треба в ліс і там лишити самого. Оттаке вважали і таке зробили. Була зима, гостра, морозна, а Данилко дивився, що це, що запрягають коні і йому кажуть убиратися. Думає: Поїдемо до міста по ласощі на свята. Збирається він скорецько, ще і пообрирав гузики в поспіху, вибігає надвір і відразу тиць на сани. Сіли коло нього татко і він! Ідуть вони, ідуть, а татко ні слова, що це має бути. Аж тут перед ними і ліс — широкий, густий, чорний, страшний! Заїхали в ліс, а татко до Данилка: Злізай! Данилко зліз. Подай мені оттой кілочок. Заки Данилко підоймив, а татко затяв коні тай дальше в дорогу. Данилко в плач; як зачне плакати, бідати, — бачите, знав, що це за кару за його нечемність.

Володко: І вже там лишився і замерз, бабусю?

Діти: Що з ним сталося?

Орися: Пождіть, діточки, я все розкажу. Татко його не хотів там лишити, бо був би і замерз, але хотів перекопатися, чи Данилко поправиться. І заїхав трохи оддалік у бік і слухає, що буде робити Данилко. А Данилко укляк у снігу, зложив рученьки, плаче і молиться: „Матінко Божа, ратуй мене, я вже буду чемний, буду слухати родичів, тільки запровадь мене назад додів; буду любити мамцю, тільки запровадь мене до мамці. Я буду любити братчика, нікому вже не зроблю ніякої пакости, вже поправлюся. Матінко Божа, ратуй мене“. А татко слухав ту молитву і жалко йому стало Данилка, тому вернувся назад. Як тільки Данилко заглянув свої коні, так бігцем пустився до саней тай до татка. Цілує по руках, обіцяє поправитися. Вернувся додів, а дома дитинка наче ангелик, хоч бери і за образ клади. Бачите, діточки, поправився.

Славко: Бабусю, чи то всіх нечемних дітей так вивозять в зимі у ліс?

Орися: Сідайтеж, діточки. поки молоко тепленьке (діти сідають і пють).

(Довша хвиля тихо).

Славко (відсуває молоко на бік): Мое молоко недобре!

Сося: А то не пий, ніхто тебе не силує — а вам, діти, смакує?

Діти: Смакує, смакує!

Сося: Цікава річ: кожному може смакувати, одному Славкові ні...

Михась: Славкові мабуть забаглося марципанів.

Орися: Ні, Славко не голоден. Як би так не їв цілий день, то смакувало б.

(Довша хвиля тихо — діти кінчать пити — хрестяться і відходять від стола).

Сося: А тепер бабуся Орися сядуть собі на канапці, ми коло бабусі і будемо слухати казки.

(Бабуся сідає, діти коло бабусі, Володко і Славко присувають крісла і сідають на них).

Володко: Бабусю, прошу нам сказати ту казку про козаків.

Орися: Ні, діти, ту казку ви вже чули. Я скажу цілком нову.

Діти: Добре, добре, бабусю!

Орися: Послухайте! Далеко, далеко від нас, в одному селі було двох хлопчиків. Один чемний — Івась, а другий пустий — Данилко. Як Івась був тихий, ввічливий, побожний, пильний і трудящий, так Данилко був пустярем від світа. Хто, було, в чужий сад залізе, курку камінем ударить, пакости іншим дітям наробить — все Данилко. Де його не посяти,

Володко (голосно): Пташки.
Славко: Кота і мишки.
Михась: Піжмурки.

} рівночасно.

Генко: А га! га! га! Кождий що іншого. Сосю, а як ти скажеш на це?

Сося: Я радилаб, може би ви згодилися, щоб тут прийшла бабуся Орися. Вона вміє дуже красні казки говорити. Буде спокій, ми будемо слухати і не буде крику.

Діти: Добре! добре! Бабуся Орися най прийде!

Сося: Так, але то треба вперед попросити мамці, чи позволять.

Генко: Я піду просити.

Володко: Коли я, мене борше послухають ніж тебе.

Славко: Не слухайте, не слухайте, я піду найборше.

Сося: Ані один з вас не піде, я сама попрошу (входить п. Доброцька). А от і мамця. Мамцю, ми просилиб, щоб мамця були ласкаві дозволити, щоб прийшла бабуся Орися нам говорити казки. Ми будемо дуже чемні.

п. Доброцька: Добре, Сосю. Я зараз їй скажу. Тут маєш чоколяду і розділи між діти. (Виходить).

Сося: Тепер приходить до мене за порядком, а я дам кожному по кавалочку.

Володко: Мені два!

Славко: А мені три!

Сося: Чи ти, Славку і Володку, хочеш, щоби зараз коминяр прийшов? А він зараз прийде!

(Діти підходять, Сося розділює чоколядку. Діти їдять і гамонять. Входить п. Доброцька).

Славко (кричить): Бабусю Орися!

Володко (ще голосніше): Бабусю Орися!

Сося: Тихо! а це що з вами. Сама вже не знаю, що той Володко і Славко гадають; і так вже нині були карані і ніщо не помагає.

(Входить п. Доброцька).

СЦЕНА 3.

п. Доброцька: Це певно Володко.

Генко, Михась, Оля, Маринця: Цілуємо руці тітки. (Приходять і цілують в руку).

Сося: Мамцю! Той Славко і Володко такі нечемні, що годі витримати.

п. Доброцька: Я вже, дитинко, їх не буду карати, будемо бачити, що скаже святий Отець Николай, як нині прийде з подарунками до всіх дітей.

Генко (приступає й цілує руку п. Доброцької): Прошу тітки, ми просилиб, щоби прийшла бабуся Орися й оповіла нам кілька казок.

п. Доброцька: Добре, дітоньки! Тільки мусите мені сказати, чи будете чемні.

Володко і Славко: Вже будемо, мамцю.

Марися, Оля, Михась: Будемо, прошу тітки.

п. Доброцька: Добре, дітоньки! А може ви напилисяб по склянці молока. Добре?

Володко і Славко: Дуже добре!

п. Доброцька: Алеж я вас не питаю — я питаю Генка, Олю, Михася і Маринцю.

Генко: Прошу!

п. Доброцька: То бабуся Орися принесе вам молоко, тільки заховуйтеся чемно, бо як буде кричати, то вона не схоче говорити казок, а я не

ВІДСЛОНА II.

Хата п. Доброцької. Декорация тасам, що в першій відслоні. Сося і Володко сидять на канапці — Славко над книжкою при столі.

СЦЕНА 1.

Володко: Сосю! Чи то правда, що святий Отець Николай дуже не любить нечемних дітей?

Сося: Правда, Володку! Не то, що не любить, але всім нечемним дітям кладе березову кашку, гнівається на таких дітей, не благословить їм у ніякій ділі, а як така дитина вмерлаб, то не прийняв би її до себе, до неба. Святий Отець Николай дуже добрий, але тільки для дітей чемних.

Славко (з криком): Я цього не годен навчитися! (Кидає книжкою до землі).

Сося: Славку! А тобі що? Фе! Стидайся. Ти такий нечемний! А... красно, красно. Зараз я йду і скажу мамці, як то ти вмієш гарно робити. (Відходячи): Добре! а... красно...

Славко (надутий): Овва! ніби я боюся.

Володко: Но! но! Чекай, що тобі принесе святий Отець Николай!

Славко: Не бійся, ні! Я вже за це не боюся.

Володко: Піднеси книжку, заки мамця прийдуть, а то будуть гніватися!

Славко: Я не хочу!

Володко: Бачиш, Славку, ти такий нечемний. Потому будеш жалувати, що ти зле зробив, але то буде запізно.

Славко: Овва!

(Входять Сося і п. Доброцька).

п. Доброцька: А! Славко нечемний. (Гостро) Зараз піднеси мені книжку з землі!

СЦЕНА 6.

п. Доброцька: Дітоньки мої, нема бабусі Ориси. Десь пішла. Але завтра, як прийдете, то я вже їй заздалегідь скажу, щоби приладилася з гарними казками. А тепер мушу вам сказати, що завтра свято — святого Отця Николая. Прийдіть завтра, дітоньки, вечером до нас, може і до нас загостить святий Отець Николай і що принесе в дарі; а тепер заспівайте ту пісню до святого Отця Николая, що ви її вмієте.

(Діти стають в коло і співають).

Князю святий, між нас дітей
Ти нині загости
І дарів рій між нас розсій,
Як дощ у днях весни.

Най, Отче, ми, як ті цвітки,
В краси вберемося чар,
Най серця в нас будуть весь час,
Як та весняна яр.

Душа, як та хрусталь-вода,
Що струмом бе з скали,
Най в нас буде і попливе
Руслом чеснот-краси.

І дай, щоб ми лиш чар краси
Любити вміли все,
А тинь тьми-зла, покус гріха
Най все нас омине.

А думку в нас най в добрий час
Жар волі прояснить,
Щоб ми лиш те робили все,
Що Бог святий велить.

(Заслова спадає).

буду цьому винна. Ти, Сосю, вважай на Маринцю при підвечірці, а ви, Володку і Славку, не пустуйте, бо я тут до вас ще загляну, а буде зле. (Виходить).

(Діти гаморять, Володко лізе на крісло і кричить голосно):

У гарній клітці мала пташина
Сумним щибетом дитя просила:
Пусту на волю мене, дитино,
Пусту в світ вольний, я в лузі гаю...

Сося: Злізь з крісла, Володку!

Володко: Я декламую.

Генко: Гарна деклямація — верещить як папуга.

Діти: Володко папуга, папуга — ха! ха! ха!

Сося: Тихо! діти, а це що такого. Володку, в тій хвилі злізти! (Володко злізає).

Оля: Сосю, я гадаю, можеб ми чого бавилися.

Михась: Сосю! так, так, бавитися; може мячиком?

Сося: Коли зараз буде підвечірок, не буде часу. (Входить Орися і несе молоко в склянках на тачі).

Діти: Бабуся Орися, бабуся Орися! а! а!

СЦЕНА 4.

Орися: Так! так! дітоньки, ще не забули про мене (кладе молоко на столі), то і бабуся Орися про вас не забуває. От, щоб діточки не були голодненькі, я принесла трошки молочка. А наїдяться діточки, то скажу казочку.

Володко: О, це то красне, що то молоко!

Орися: Ей ти, пустію, а як би не було молока, то що робив би?

Володко: Я їв би пиріжик з маслом.

(Діти сміються голосно).

Славко (з плачем): Я не кидав книжки на землю.

Сося: Но, мамцю, дивіться, а він ще неправду говорить.

п. Доброцька: Славко піде клячати за кару в куттик. Зараз! бо принесу березову кашку, а не знаю, чи то буде красно.

(Славко плачучи підносить книжку і йде в кут клячати).

п. Доброцька: Страх, що я клопоту маю з тим Славком. Вічно пустує, вічно нечемний. Треба інакше до нього братися. А! то красно буде виглядати, як зараз прийде Генко, Михась, Оля і Маринця, а наш Славко клячить. Красно! красно!

Славко (встає, йде до мамці і цілує в руку): Мамцю, прошу дарувати, я вже ніколи не буду, я вже від нині поправляюся, буду все говорити правду і буду чемний.

п. Доброцька: Памятай же собі, це останній раз тобі дарую, але як ще щось подібного зробиш, то буде біда!

Володко: Мамцю! Правда, що я чемний?

п. Доброцька: Сиди і ти тихо, бо ще не знати, як тобі вкрутяться за ту книжку, що ти її так гарно під ліжко сковав (виходить).

Сося: А бачиш, треба тобі було допитуватися? (Сідає на канапці). Сідайте собі коло мене, а я вам щось прочитаю з отсей книжочки.

(Славко і Володко сідають).

Сося (читає): Давно це діялося, дуже давно, бо ще тоді, як на Україну нападали дикі орди татарські. Страшні то були часи. Поганці палили села, різали малих, невинних дітей і старців, а більших дітей, спосібних до праці, забирали в тяжку неволю.

Володко: Сосю! А тепер вже нема тих Татарів?

Сося: Ні, тепер вже нема тих страшних поганців. Живуть ще десь у степах, але вже не нападають на наш край.

Володко: А чому вони нападали на наш край?

Сося: А бачиш, тому, що вони мешкали в судстві нашої землі.

Славко: Сосю! я боюся тих Татарів.

(Ховається в кут за шафу).

Сося: Славку! Не бійся, тут їх тепер нема вже. Тепер спокійно і тихо. Тепер ніхто на наш край не нападає.

(Входять Генко, Михась, Оля і Маринця).

СЦЕНА 2.

Сося: Гості! гості до нас. А! а! просимо, просимо.

Генко: Ми вже давно вибиралися, коли то через нашого Михаса. Так гарно нині списався...

Володко: Ов! а Михась що такого зробив?

Маринця: А я знаю, що зробив — мене перенув на землю і я впала.

Сося: Михасю! ти також зачинаєш бути нечемний? Це дуже некрасно.

Михась (якби з плачем): Най вже вони говорять! Я нічого не кажу. Вони так на мене завзялися.

Сося: Тихо. Нічого вже на Михаса не говоріть. Сідайте або на канапці, або на кріслах, а я зараз попрошу бабусю Орису, щоби прийшла говорити ті казки, що ще нам вчора мала казати. Пригадуєте собі?

Діти: Так! так! Бабуся Орися най прийде.